Havanın şiddetli soğuk olması, cemaat namazını bırakmak için şer'î bir özür (mazeret) sayılır mı?

[Türkçe — Turkish — تركي]

Muhammed Salih el-Muneccid

Terceme: Muhammed Şahin

Tetkik : Ali Rıza Şahin

2012 - 1433

IslamHouse.com

﴿ هل البرد الشديد من الأعذار الشرعية لترك الجماعة؟ ﴾

« باللغة التركية »

محمد صالح المنجد

ترجمة: محمد شاهين

مراجعة: علي رضا شاهين

2012 - 1433

IslamHouse.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Soru:

Çok soğuk bir beldede yaşayan ve sabah namazını kılmak için dışarı çıktığında hastalanmaktan korkan birisinin namazını evde kılmasının hükmü nedir? Bu kimsenin namazı sahih midir?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Gücü yeten erkeklerin, bu konudaki delillerin çok oluşundan dolayı cemaat namazını cemaatle mescid veya câmide kılmaları vâciptir.

İbn-i Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَنْ سَمِعَ النِّدَاءَ فَلَمْ يَأْتِهِ ، فَلاَ صَلاَةَ لَهُ إِلاَّ مِنْ عُذْرٍ)) [رواه ابن ماجه وصححه الألباني في إرواء الغليل]

"Her kim, ezânı işitir de özürsüz olarak namaza gelmezse, onun namazı yoktur (kabul olunmaz)."[1]

Bir kimse, birden fazla elbise giymek veya ısıtıcı kullanmak veyahut da mescide araçla gitmek sûretiyle soğuktan korunması mümkün değilse ve namaz için dışarı çıktığında bir hastalığa yakalanmaktan endişe ediyorsa, mescitte cemaatle namazı terk etmek için bir özür sayılır. Fakat soğuktan korunmak mümkünse ve hastalığa yakalanmak sözkonusu değilse, havanın soğuk olması, mescitte cemaatle namazı terk etmek için bir özür sayılmaz.

Nâfi'den -Allah ona rahmet etsin- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

((أَذَّنَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي لَيْلَةٍ بَارِدَةٍ بِضَجْنَانَ - جَبَلٌ بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ - ثُمَّ قَالَ: صَلُّوا فِي رِحَالِكُمْ. فَأَخْبَرَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْمُرُ مُؤَذِّنًا يُؤَذِّنُ ثُمَّ يَقُولُ عَلَى إِثْرِهِ: أَلَا صَلُّوا فِي الرِّحَالِ فِي اللَّيْلَةِ الْبَارِدَةِ أَوْ الْمَطِيرَةِ فِي السَّفَرِ.)) [رواه البخاري ومسلم]

---

[1] İbn-i Mâce, hadis no: 793. Elbânî; 'İrvâu'l-Ğalîl'; c: 2, s: 337'de 'hadis sahihtir' demiştir.

"İbn Ömer -Allah ondan ve babasından râzı olsun- (Mekke ile Medine arasındaki bir dağın adı olan) **Dacnân'da ezân okuduktan sonra:**

-Namazlarınızı bulunduğunuz yerlerde (konakladığınız çadırlarınızda) **kılın! diye ilân etti.**

Daha sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yolculuk sırasında soğuk veya yağmurlu bir gecede müezzine ezân okumasını, ardından da namazlarını konakladıkları çadırlarda kılmalarını ilan etmesini emrettiğini haber verdi."[1]

Hâfız İbn-i Hacer -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

"Ebu Avâne'nin sahihinde: **"Soğuk veya yağmurlu veyahut da rüzgârlı bir gecede..."** şeklinde gelmiştir.

Hadisin bu şekildeki rivâyeti; bu üç durumun cemaatten geri kalmakta bir özür sayılacağına delâlet etmiştir.

İbn-i Battâl, bu konuda ilim ehli arasında icma olduğunu nakletmiştir. Fakat Şâfiîlerde rüzgâr, gündüz

---

[1] Buhârî; hadis no: 632. Müslim; hadis no: 697

değil de sadece gece olduğu zaman bir özür sayılır. Hadisin zâhiri; bu üç durumun, geceye özel olduğuna delâlet etmiştir. Fakat sünenlerde İbn-i İshak yoluyla Nâfi'den gelen şu hadis gelmiştir: **"...yağmurlu bir gecede ve soğuk bir günde..."**

Yine bu konuda Ebu'l-Melîh'in, babasından rivâyet ettiği şu sahih bir senedle gelen hadis vardır: **"...birgün onların üzerine yağmur yağdığında** (Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- tarafından) **onlara ruhsat** (izin) **verildi."**

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den gelen hadislerde, gündüz rüzgârlı olduğunda cemaati terk etmekte bir özür sayılacağına dâir açık bir hadis göremedim. Fakat yağmur ve soğuğa kıyas edilmesi, rüzgârın bu ikisine dâhil edilmesini gerektirir."

Hadiste geçen: **"...yolculuk sırasında..."** sözünün zâhiri; bu durumun, yolculukla ilgili olduğuna delâlet eder. Mâlik'in, cemaat namazı bablarında Nâfi'den naklettiği aşağıdaki rivâyet mutlaktır (kayıtsızdır) ve âlimlerin çoğunluğu bu görüştediler.Fakat mutlak olanın, mukayyed olana hamledilmesi (yorumlanması) kâidesi;

bu durumun,sadece yolcuyla sınırlı olduğunu gösterir. Bu konuda yolcuyla birlikte mukimlik halinde olmasına rağmen cemaatle namaz kılmak kendisine zorluk ve meşakkat veren kimse de dâhildir. Allah Teâlâ en iyi bilendir."

Ebu İshak eş-Şîrâzî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Cemaat namazı, özürle sâkıt olur (düşer). Bu özürler pek çoktur.Bunlardan birisi de şudur: Bir kimsenin, canına ya da malına bir zarar gelmesinden veya mescide gitmekle hastalanmasından endişe etmesidir."[1]

İmam Nevevî de -Allah ona rahmet etsin- cemaati terk etmeyi mübah kılan özürlerden bahsederken şöyle demiştir:

"Gece ve gündüzleyin meydana gelen şiddetli soğuk, (cemaati terk etmek için) bir özürdür.Öğle vaktindeki şiddetli sıcak, (cemaati terk etmek için) bir

---

[1] el-Muhezzeb; c: 1, s: 176

özürdür. Elbiseyi ıslatıyorsa, kar da (cemaati terk etmek için) bir özürdür."[1]

Kuveyt Fıkıh Ansiklopedisi'nde şöyle gelmiştir:

"Gece veya gündüz olsun, şiddetli soğuk, aynı şekilde şiddetli sıcak, cemaat namazından geri kalmayı mübah kılan umumi özürlerdendir. Bundan kasıt; insanların alışık oldukları durumun üzerinde olan veya soğuk ve sıcak bölge halklarının alışık oldukları durumun üzerinde olan soğuk veya sıcaklıktır."[2]

Yine Kuveyt Fıkıh Ansiklopedisi'nde şöyle gelmiştir:

"Fakihler, Cuma ve cemaat namazı konusunda havanın şiddetli soğuk olması halinde gece veya gündüzü olsun, Cuma ve cemaat namazından geri kalmayı câiz görmüşlerdir."[3]

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

[1] el-Mecmû'; c: 4, s: 99

[2] Kuveyt Fıkıh Ansiklopedisi; c: 27, s: 186

[3] Kuveyt Fıkıh Ansiklopedisi; c: 8, s: 57-58